

UUSIA KIRJOJA VIRON HISTORIASTA

Teksti: Markus Anaja

Kevät 2007

Lennart Meri on epäilemättä uudelleen itsenäistyneen Viron kansainvälisesti tunnetuin henkilö. Hänen jäätyään eläkkeelle, häneltä odotettiin muistelmia, jotka Meren kirjoitustyyliä tuntien varmasti olisivat olleet sekä mielenkiintoiset että lennokkaat. Meren kuolema keväällä 2006 esti kuitenkin muistelmien kirjoittamisen. Näin ainoaksi osittain omaelämäkerralliseksi muistoksi hänestä jää sveitsiläisen toimittajan Andreas Oplatkan kirja *Lennart Meri - Virolle eletty elämä*. Lennart Meri kertoi nimittäin vuosituhannen vaihteessa, eli vielä presidentin virassa ollessaan, Oplatkalle monipuolisesta elämästään.

Kirjassa kuvataan niin elämää diplomaatin lapsena ennen toista maailmansotaa kuin neuvostomiehityksen aikaisessa Virossa. Viron taistelu itsenäisyytensä uudelleen saavuttamiseksi sekä pienen valtion astuminen maailmanpolitiikan areenalle ovat kirjassa keskeisesti esillä.

*

Urho Kekkosta muistetaan Virossa lämmöllä siitä, että hän vuonna 1964 onnistui saamaan Moskovan luvan vierailulle Viroom. Kyseessä oli epävirallinen vierailu, eräänlainen välilasku kun Kekkonen oli kotimatalla Puolasta. Vierailun luonteesta huolimatta sillä oli monia seurauksia. Mm. laivaliikenteen puuttuminen Tallinnan ja Helsingin välillä tuli esille ja yleisesti tulkitaan sen aloittaminen melko pian tämän jälkeen seurauksena vierailusta.

Kekkosen suhde Viroom ja virolaisiin on kuitenkin paljon vanhempaa perua. Heimoaатteen kannattaja Kekkonen tunsu suurta myötämielisyyttä virolaisia kohtaan, kuten professori Pekka Lilja ja toimittaja Kulle Raig esittävät kirjassaan *Urho Kekkonen ja Viro*.

Kirja sisältää mm. kuuluisan UKK:n Tarton yliopistossa viron kielellä pitämän puheen tekstin. Siinä käsitellään myös Kekkosen ohje suhteiden katkaisemisesta ulkoviolaisiin, jonka taustalla oli Kekkosen vahva näkemys siitä, että viron kieli ja virolaisuus voivat säilyä ainoastaan Virossa.

*

Virolaissyntyinen emeritusparlamentaarikko Jutta Zilliacus on kirjoittanut vielä yhden muistelmateoksen, tai pamfletin, kuten hän itse kutsuu kirjaansa. *Muistoja ja välähdyksiä pakolaistyön tieltä* on sopiva alaotsikko kirjalle, jossa Zilliacus milloin sivaltaa ja milloin heittäytyy nostalgiseksi - näinhän on inhimillistä toimia. Viron asiat ovat useassa yhteydessä mukana ja tekijän omakohtaiset muistikuvat mm. siitä, mitä oli olla virolainen yya-ajan Suomessa ovat mielenkiintoiset.

*

Oulun yliopiston historian laitos on järjestänyt kaksi Itämeren aluetta käsittelevää seminaaria, joissa esitetyt esitelmät on julkaistu kirjamuodossa. Jälkimmäinen, viime vuoden lopulla ilmestynyt on nimeltään *Itämeren itälaidalla - Näkökulmia identiteetin ja*

yhteistyön historiaan. Se sisältää useita sotilasaiheisia artikkeleita, joista mainittakoon tässä muutama:

Jarkko Kemppi, *Suomalaisen ja virolaisen sotataidon erot vv. 1918 - 1920*

Aapo Roselius, *"Veri on vettä sakeampaa" - Suomen ja Viron rintamamiesjärjestöjen kehitys ja yhteydet*

Toomas Väli, *National Minorities in Estonian Army in 1920 and 2000*

Markus Anaja, *Vapaaehtoisesti Viron maanpuolustusta tukemassa*.

*

Ruotsalaisten ja tanskalaisten Baltiaan suuntaamia ristiretkiluontoisia hyökkäyksiä tunnetaan melko vähän. Helpon (ja värikkään) kuvan näistä tapahtumista vuosina 11 - 1500 saa uudesta Men-at-Arms sarjan kirjasesta, *The Scandinavian Baltic Crusades*. Ruotsalaistutkija David Lindholmin tekstiä elävöittävät Angus McBriden väripiirroksiset sekä runsas muu kuvitus.

Andreas Oplatka, Lennart Meri. Virolle eletty elämä. Tammi, Helsinki 2007. 392 sivua, valokuvia. Hinta noin 30 euroa.

Pekka Lilja & Kulle Raig, Urho Kekkonen ja Viro. Minerva, Jyväskylä 2006. 253 sivua, valokuvia. Hinta noin 30 euroa.

Jutta Zilliacus, Nainen ja poliitikko. Muistoja ja välähdyksiä pakolaistytön tieltä. Minerva, Helsinki - Jyväskylä 2006. 148 sivua. Hinta noin 27 euroa.

Kari Alenius et al. (toim.), Itämeren itälaidalla. Näkökulmia identiteetin ja yhteistyön historiaan. Pohjois-Suomen Historiallinen Yhdistys, Rovaniemi 2006. 206 sivua, muutama kuva. Hinta noin 39 euroa.

David Lindholm, *The Scandinavian Baltic Crusades 1100 - 1500*. (Men-at-Arms 436). Osprey, Oxford 2007. 48 sivua, valokuvia ja väripiirroksia. Hinta GBP 9.50. (Tilaukset: www.ospreypublishing.com).